

Rezi Elek

Az európai bevándorlás vagy menekültügy dilemmáinak társadalometikai aspektusai

Az európai közvéleményt már néhány éve az Európába beözönlő bevándorlók, migránsok, menekültek helyzetének a rendezése, megoldása foglalkoztatja. A probléma 2015-ben annyira súlyossá vált, hogy megoldása nem tűr halasztást. A problémával foglalkozók közül vannak, akik modern népvándorlásról beszélnek: „Globalizálódó világunkban egyre nagyobb méreteket ölt a migráció, már-már modern népvándorlásokról beszélhetünk, amelynek okai a fejlett országok rohamos előregedése és gazdasági vonzereje, illetve a fejlődő országok mérhetetlen szegénysége, túlnépesedése, a helyi háborúk és egyes esetekben az állami keretek szétesése.”¹ Olyan meglátások is szárnyra kaptak, amelyek új népvándorlást emlegetnek.² Véleményem szerint a bevándorlás jelenlegi európai megnyilvánulásai közepette a globális népvándorlás kifejezés is találó.

A bevándorlók nagyon elszántak, minden áron, még életüket is kockáztatva igyekeznek Európa felé. Sokan a Földközi-tengeren próbálnak áthajózni, hogy Olaszországba, Görögországba vagy legalább Máltára jussanak, mások szöges drótkerítéseken másznak át Ceutában és Melillában,³ és vannak, akik a görög Égei-tenger szigetein vagy Cipruson kelnek át. Nagyon sokan vannak olyanok, akik Görögországból indulva Macedónián, Szerbián keresztül Magyarországra igyekeznek. Végso útícéljük az Európai Unió (a továbbiakban: EU) fejlett nyugati és északi országai. Az afgán és szír menekültek Németországba igyekeznek, mert ott nagyszámú afgán és szír közösség él. Tény, hogy a naponta tömegével érkező bevándorlók elszállásolása, ellátása a menekülttáborokban egyre nagyobb nehézséget jelent az érintett országoknak, amelyek nem voltak felkészülve ilyen nagy létszámú menekültáradatra. A helyzet rohamos súlyosbodását az jelzi, hogy az idei év (2015) eleje és május vége közötti időszakban 1865 menekült a Földközi-tengerbe fulladt. Nem véletlen, hogy olyan megnevezésekkel is talál-

¹ Wetzel Tamás: *A bevándorlás Magyarországon*. Budapest, 2011, Publikon Kiadó. 9.

² Tarróczy István–Glied Viktor–Keserű Dávid (szerk.): *Új népvándorlás. Migráció a 21. században Afrika és Európa között*. Pécs, 2011, ID Research/Publikon Kiadó. A könyv letölthető a következő linken: http://www.ittvagyunk.eu/application/essay/127_1.pdf

³ Ceuta és Melilla spanyol enklávévárosok Észak-Afrikában, Marokkó tengerpartján.

kozunk, mint például: „halálhajók Afrikából Európába.”⁴ Elszántságukra vallanak azok az erőszakos megmozdulásaik is, amelyek a francia Calais kikötőváros Csatorna-alagútjánál történnek. A Csatorna-alagút francia bejáratánál több száz bevándorló hetek óta azzal próbálkozik, hogy bejusson a Csatorna-alagútba és azon keresztül Nagy-Britániába érkezzon. A próbálkozástól az sem rettentí viszsza őket, hogy a kísérleteik közben néhányan már meghaltak.⁵

Természetesen felmerül a kérdés, honnan jönnek a menedékkérők az EU-ba. A bevándorlók egyrészt az országukban vagy térségükben dúló háborúk, a polgárháborúk, a konfliktusok kegyetlenkedései, a fegyveres erőszak, a politikai, vallási, faji üldözések, másrészt a nyomor, az éhínség elől menekülnek, és Európa országaitól, népeitől támogatást, segítséget várnak. Az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Hivatala⁶ összesítése alapján az elmúlt öt évben a világon legalább tízenöt konfliktus robbant ki vagy lángolt fel újra.⁷ A legismertebb országok, ahonnan a bevándorlók menekülnek: Szíria, Afganisztán, Eritrea, Pakisztán, Irak, Bangladesh és Nigéria.⁸ A felsorolást természetesen még bővíthetjük.

A bevándorlók többsége illegális bevándorló (köztük nagyon sok a gyermek), akik között nemcsak olyanok vannak, akik életüket mentik a brutális erőszak, az üldözések elől, hanem olyanok is, akiket megélhetési menekülteknek neveznek, akik az éhínség elől menekülnek, illetve a gazdasági menekültek, akik egy igazságosabb, élhetőbb és méltóságteljesebb élet reményében indultak Európa felé. Egyes vélemények szerint a menekültek között beépített terroristák is vannak.

A menekülők vagy bevándorlók az embercsempészek által irányított veszélyes utazási körülmények között érkeznek kontinensünk partjaihoz. Az embercsempészek gátlástalanul végzik üzérkedő munkájukat, számukra a pénz az,

⁴ Békefy Lajos: *Halálhajók Afrikából Európába*. Üzenet 2015/13. 1. 4.

⁵ Michael Petrou: *Why Refugees Are Fleeing France for Britain?* <http://www.macleans.ca/news/world/why-refugees-are-fleeing-france-for-britain/>; *Migránsrohamok Calaisban*. In Krónika, 2015. augusztus 2. 6. Letöltve: 2015. július 31-én.

⁶ UNCHR: United Nations Commissioner for Refugees

⁷ A megoszlás a következő: Nyolc Afrikában (Elefántcsontparton, a Közép-afrikai Köztársaságban, Líbiában, Maliban, Nigéria északi részén, a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Dél-Szudánban, az idén pedig Burundiban); három a Közel-Keleten (Szíriában, Irakban és Jemenben); egy Európában (Ukrajnában); három Ázsiában (Kirgizisztánban, illetve Mianmar és Pakisztán számos körzetében). Ld. Halmos Máté: *60 millióan vannak, és mind ide tartanak?* http://index.hu/gazdasag/2015/06/19/menekult_statistika_menedek/ Letöltve: 2015. július 31-én.

⁸ Nigériában a Boko Haram nevű iszlamista terrorszervezet tagjai üldözik a keresztényeket: megölik a gyermekeket, nőket, lerombolják a keresztények iskoláit, templomait.

amely motiválja tevékenységüket. Beszámoltak arról is, hogy egy rozzant hajóba, tulajdonképpen bárkába, amely száz személyes volt, háromszáz embert zsúfoltak be. Ezért nagyon gyakoriak a halálos kimenetelű „átkelések” a tengeren.

Tekintettel arra, hogy a menekültek Európába igyekeznek, és Európától várják helyzetük rendezését, röviden tekintsük át az *Európai Unió menedékpolitikáját*.

Az európai államok nagy hagyományokkal rendelkeznek az üldözött menekültek befogadása terén. Az alapvető emberi jogok védelme az európai együttélés egyik központi elve. 1999-ben az EU tagállamai elkötelezték magukat egy közös európai menekültügyi rendszer kidolgozása mellett annak érdekében, hogy eredményesebben kezeljék az unió országaiban felmerülő menekültügyi problémákat.

Az elkövetkező években az EU számos fontos joganyagot fogadott el, amelyek célja a tagállamokban alkalmazott menekültügyi rendszerek összehangolása. A *Dublini rendelet* (2003) meghatározta, hogy adott helyzetben melyik állam köteles elbírálni egy menedékkérelmet. A befogadási feltételekről szóló irányelv meghatározza azokat a minimális követelményeket, amelyeket a tagállamoknak a menedékkérők befogadási feltételével kapcsolatban – lakhatás, oktatás, egészségügyi ellátás, stb. – teljesíteniük kell.

Az EU létrehozta az *Európai Menekültügyi Alapot* (2004), amelyen keresztül anyagi eszközökkel támogatja a tagállamokat menekültügyi rendszerük hatékonyságának növelésében. Bevezetésre került az *Eurodac*, egy közösségi alapú informatikai rendszer, amely alkalmas az ujjlenyomatok ellenőrzésére, valamint annak megállapítására, hogy nem nyújtott-e be kérelmet a menedékkérő egy másik tagállamban is.

Az EU az unión belül és azon kívül is egyaránt fontos szerepet játszik a menekültüggyel és áttelepítéssel kapcsolatos problémák kezelésében. Az EU által alkalmazott törvények és gyakorlatok számos országban jelentősen befolyásolják a menekültvédelem rendezését. Az európai harmonizációt célzó irányelvek és rendeletek ellenére még mindig jelentős különbségek vannak az egyes tagállamok között a védelemmel kapcsolatban alkalmazott megközelítések, a megadott menekültstátusok aránya, valamint a befogadó körülmények tekintetében, ideértve például a menedékkérőknek nyújtott egészségügyi ellátást. Egyes tagállamokban például olyan alacsony szintű az alapellátás, hogy számos menedékkérő egyszerűen az utcára kerül.⁹

⁹ Az *Európai Unió menekültügyi politikája*. <http://www.unhcr-centraleurope.org/hu/mivel-foglalkozunk/jogvedelem-biztositas/az-europai-unio-menekultugyi-politikaja.html>. Letöltve: 2015. július 31-én.

Az EU által megalkotott jogszabályok gyakorlati alkalmazásával kapcsolatosan személyes véleményem a jelenlegi helyzetben az, hogy nagy bizonytalankodást, kapkodást, meg nem értést, véleménykülönbséget látok az európai honatyák között. A helyzetet jól érzékelteti a folyó év június 25-én tartott csúcstalálkozón különböző vélemények révén megnyilvánuló diszharmonia a tagállamok képviselő között.

Az európai bevándorlás *politikai szintű* megoldása vagy legalábbis enyhítése érdekében 2015. június 25-én Brüsszelben az európai uniós országok állam- és kormányfői kétnapos csúcstalálkozót tartottak. A találkozó célja egy új európai konszenzus kialakítása a menekültek elosztása ügyében.¹⁰ A csúcstalálkozó egyik legérzékenyebb kérdése az volt, hogy a menekültek befogadása önkéntes legyen vagy kötelező. A csúcstalálkozó első napján Magyarország miniszterelnöke, Orbán Viktor kijelentette: „Magyarországra nem hozni kellene a bevándorlókat, hanem el kellene őket vinni.”¹¹ Orbán megerősítette, hogy Magyarország ellenzi a törvénytelen bevándorlók szétosztására vonatkozó kötelező kvótákat. Ilyesmit csak önkéntes alapon tartott elfogadhatónak.

A csúcstalálkozón Donald Tusk, az Európai Tanács elnöke a kvótarendszer kötelező jellegére vonatkozóan kijelentette: „Az egyes tagországok által befogandó emberek számát illetően az Európai Bizottság által javasolt kvótarendszer kötelező jellegére nézve nincs konszenzus a tagországok között. A belügyminiszterek tehát a következő bő egy hónap során nyilvánvalóan az önkéntesség elve alapján alakíthatják ki a kereteket.”¹²

Tusk azt is elmondta, hogy mivel Magyarországnak és Bulgáriának jelentős migrációs hullámmal kell megküzdenie, e két ország külön elbírálás alá esik majd az áthelyezési és áttelepítési mechanizmus kialakításakor. Ezt az indokolja, hogy az év (2015) eleje óta a menedékkérők egyharmadát Magyarországon regisztrálták, vagyis többet, mint Olaszországban.

Az EU-csúcson elhangzott a *visszafogadási eljárásra* való hivatkozás is, mint a bevándorlás megoldásának egyik alternatívája. Az EU tagállamainak vezetői megállapodtak abban, hogy felgyorsítják a *visszafogadási eljárásra* vonatkozó tárgyalásokat az unión kívüli országokkal. Az uniós országok ahhoz az elvhez fogják igazítani kereskedelmi és fejlesztéstámogatási politikájukat, hogy amelyik

¹⁰ EU-csúcs: Előtérben a migráció megfékezése. Szabadság, 2015. június 26. 5.

¹¹ Orbán Viktor: Vigyétek el a bevándorlókat. Krónika, 2015. június 26–29. 5.

¹² EU-csúcs: külön elbírálást kap Magyarország a menekültügyben. <http://www.metropol.hu/nagyvilag/cikk/1335212-eu-csucs-kulon-elbiralast-kap-magyarorszag-menekultugyben>. Letöltve: 2015. július 31-én.

partnerország többet nyújt saját menekültjeinek visszafogadása terén, több uniós kedvezményben fog részesülni.

A találkozón döntés született arról is, hogy az *EU határvédelmi támogató-ügynöksége*, a *Frontex* a jövőben kiterjedtebb felhatalmazást kap az illegális migránsok visszaszorítására.

Az EU tagállamainak belügyminiszterei 2015. július 20-án abban állapodtak meg, hogy több mint 54 ezer menedékkérőt osztanak szét az uniós tagállamok közt az önkéntesség elve alapján. Magyarország nem kívánt befogadni egyetlen menekültet vagy menedékkérőt sem, hiszen Magyarországra érkezik a legtöbb bevándorló.

A politikusok véleményével párhuzamosan hallhatjuk az *európai egyházak* szavát is a bevándorlás kérdésében. Az érintett országok egyházi képviselőinek általában az a véleményük, hogy a menekültek iránt nyitottak, befogadóak kell legyenek a keresztény közösségek, amely a keresztény hit- és életfelfogásból következik. Evangéliumi parancs, hogy az üldözöttek, a menekültek, a jövevények iránt a szolidaritás, a gondoskodás és a keresztényi szeretet érzéseivel kell viszonyulni.¹³

Az Európai Egyházak Konferenciája Kormányzó Testületének strasbourggi ülésén (2015. június 5.) nyilatkozatot fogadtak el, amelyben irányelveket javasoltak a menekültekkel kapcsolatosan.¹⁴ A nyilatkozatból néhány gondolatot megemlítek:

- plakát- és nyilatkozatháborúk helyett szolidaritásra, konkrét cselekedetekre van szükség a bevándorlókkal kapcsolatban;
- gyakorolni kell a keresztény szeretetet, toleranciát a jövevények befogadása érdekében;
- szolidaritást kell vállalni a háborúk és a vallási gyűlölet áldozataival;
- arra kell törekednünk, hogy a rászoruló, kétségbeesett és kirekesztett embereken segítsünk, karoljuk fel őket;
- Európa egyházainak hangjukat hallhatóvá, messze hangzóvá kell tenniük a menekültügyi kérdésben, hogy azt a nyilvánosság hitelesen és alaposan megismerje;

¹³ Galambos Ádám: *Kritikusan a menekültkérdésről – Mit tesznek az egyházak?* <http://www.evangelikus.hu/menekultkeredes-egy hazak-2015>. Letöltve: 2015. július 31-én.

¹⁴ *Az Európai Egyházak Konferenciája Kormányzó Testületének Nyilatkozata*, 2015. június 15-én, Strasbourgban. In: <http://www.evangelikus.hu/cikk/cec-közleménye-bevándorlásról>. Letöltve: 2015. július 31-én.

– a keresztény teológiából és egyházértelmezésből következik az, hogy a migránsokat és a menekülteket testvérként tekintsük, és lehetőségeink szerint támogassuk.

Megemlítem, hogy a menekültek, az elvándorlók, a jövevények lelki gondozásának bibliai, teológiai vetületeit a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet doktori iskolájában Kereskényi Sándor református lelkész értékelte doktori dolgozatában.¹⁵ Kereskényi 2000-ben, még elég távol a mostani „jövevény-hullámtól” úgy látta, hogy a mai elvándorlókhoz azok a Bibliában található személyek és csoportok állnak legközelebb, akik a „jövevény” nevet viselik, és az azzal járó sors vonzatait élik át.¹⁶

A bevándorlási hullám Magyarországot nagymértékben érinti. A Magyarországi Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) főigazgatója 2015 júniusában azt nyilatkozta, hogy „az év eleje óta 57 ezren lépték át illegálisan Magyarország határát, naponta több száz ember érkezik, köztük nagyon nagy számban afgán, szír, pakisztáni állampolgárok.” Hozzátette, ezek az emberek nagyon sok áldozatot hoztak, hogy elmeneküljenek a hazájukból, sokat fizettek, fizetnek az embercsempészeknek, így nem tántorítja el őket az az információ sem, hogy a célsországból nagy valószínűséggel visszatoloncolják őket.¹⁷ A helyzet azóta rosszabbodott. 2015 augusztusának utolsó napjaiban már több ezren érkeztek naponta, eladdig összesen 145 000 illegális bevándorló lépte át az ország határait.¹⁸

Az illegális határátlépőknek korántsem végcél, csupán átutazási pont Magyarország. Ha viszont a magyar hatóságok elfogják őket, már intézkednek. A menedékkérők bekerülnek egy befogadó állomásra, itt várják ügyük elbírálását, hogy megkapják-e a menekültstátust és hogy ennek mi a feltétele? Ezt nevezik idegenrendészeti eljárás kezdeményezésének.¹⁹

¹⁵ Kereskényi Sándor: *A jövevény lelkigondozása*. Doktori disszertáció a kolozsvári Egyetemi Fokú Protestáns teológiai Intézet doktori programjának keretében. Szeged–Kolozsvár, 2000.

¹⁶ Kereskényi S.: i. m. 185.

¹⁷ *Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH): Naponta több száz illegális menekült érkezik Magyarországra*. <http://www.stop.hu/belfold/naponta-tobb-szaz-illegalis-menekult-erkezik-magyarorszagra/1332797/> Letöltve: 2015. július 31-én.

¹⁸ *Özönlenek a menekültek Magyarországra*. <http://www.fidesz.hu/hirek/2015-08-27/az-unio-keptelen-megvedeni-hatarait/> Letöltve: 2015. augusztus 29-én.

¹⁹ *Menekültügyi eljárás*. http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&id=421:menekultugyeljaras&Itemid=392&lang=hu# Letöltve: 2015. augusztus 29-én.

Időszerű felidézni a ma is érvényben levő 1951-es *Genfi Egyezmény* vonatkozó megállapításait a menedékkérelssel kapcsolatosan. Az 1951-es Genfi Egyezmény értelmében menekült olyan, a származási országán kívül tartózkodó személy, aki megalapozottan fél attól, hogy származási országában üldözés érne faja, vallása, nemzetisége, politikai véleménye vagy egy meghatározott csoporthoz való tartozása miatt, és saját állama védelmét nem tudja igénybe venni. Menedékkérő az a külföldi, aki menedékjogi kérelmet terjesztett elő, és ügyében még nem született jogerős döntés (menekült akkor lesz, ha menekültstátust kap). Migránsnak azokat nevezzük, akik elhagyják hazájukat vagy szokásos tartózkodási helyüket azért, hogy letelepedési szándékkal egy másik országba menjenek (szociológiai, nem jogi fogalom). Mivel a menekülőknek szinte soha sincs lehetősége hivatalos okmányokat, vízumot beszerezni, a Genfi Egyezmény alapján tiltott határátlépésüket nem büntetik. A szakemberek megemlítik, hogy az egyezmény első nemzetközi próbája az 1956-os magyar forradalom volt: a menekülteket kvóták alapján fogadták be európai és tengerentúli országok Ausztria menekülttáborából.²⁰

Megemlítem, hogy a bevándorlás, a menekültügy kérdésében a magyar állam álláspontját Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke foglalta össze és értékelte 2015. július 25-én, a 26. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktáborban (Tusványos) elhangzott beszédében.²¹ Orbán tusványosi beszédének legfontosabb üzenete az volt, hogy a magyar kormány az illegális migrációt vissza szeretné szorítani, és hosszabb távon meg is szeretné állítani azt, ezért az EU-ban még határozottabban áll majd ki a „modernkori népvándorlással” szemben. A miniszterelnök beszéde egyben válasz is volt az európai és a magyar politikai baloldal felfogására és cselekedeteire is. „Szerinte az európai baloldal a bevándorlás problémájában nem veszélyt, hanem lehetőséget lát, mert a bevándorlás révén felszámolhatja a nemzeti kereteket. Elmondta, hogy az a magyar baloldal, amelyik 2004-ben a külhoni magyarok ellen uszított, „most tárt karokkal magához ölelné a bevándorlókat.” „Egész egyszerűen nem szeretik a magyarokat” – jelentette ki, hozzátéve, hogyha most ők lennének a kormányon, akkor rövid időn belül Magyarország egy nagy menekülttáborrá válna.”²²

²⁰ Halmos Máté: *Apropó, kik egyáltalán a menekültek? Jó, ha tudjuk: 1956 volt a főpróba.* http://index.hu/gazdasag/2015/06/19/menekult_statistika_menedek/ Letöltve: 2015. augusztus 29-én.

²¹ K. M. – F. J.: *Orbán a menekültekről: az a kérdés, hogy egyáltalán lesz-e még Európa?* <http://itthon.transindex.ro/?cikk=25370>; Zay Éva: *Orbán Viktor: meg kell őrizni a „Magyar Magyarországot.”* Szabadság, 2015. július 27. 4. Letöltve: 2015. augusztus 29-én.

²² Uo. Letöltve: 2015. augusztus 29-én.

Magyarország az egyre növekvő bevándorlási hullám megfékezése érdekében biztonsági határárral zárta le a szerb–magyar határt. A négy méteres kerítés 175 000 km hosszú, és célja az, hogy a Szerbia felől érkező illegális bevándorlókat megakadályozza abban, hogy tömegével Magyarországra jussanak. Ezzel egy időben az illegális határátlépés büntetését súlyosítani akarják, valamint a kerítés megrongálását bűncselekménynek fogják minősíteni, amiért akár börtönbüntetést is kiszabhatnak. A korlátozások, akadályok mellett természetesen meg kell említenünk a bevándorlók iránti emberséges bánásmódot is. Budapesten a vasúti pályaudvarok környékén ún. tranzitterületeket hoztak létre a bevándorlók számára, ahol biztosítják számukra a legalapvetőbb közegészségügyi és higiéniai követelményeket. A tranzitterületek között autóbuszok biztosítják a bevándorlók célba juttatását.²³ A tranzitterületeken a segélyszervezetek is segítik a migránsokat. A bevándorlók létszámának rohamos emelkedése miatt ezeket a tranzitterületeket a város széle felé kellett kiköltöztetni.

Az európai bevándorlás *politikai és egyházi véleményei sok dilemmát tükröznek*. Ezekre kívánok reflektálni a keresztény teológia, a hit- és életfelfogás és a keresztény társadalometika meglátásaira alapozva.

A menekültügy egyik legnagyobb erkölcsi dilemmája az, hogy az egyik oldalon egyre inkább büntetlenül maradnak azok, akik kirobbantják, *szítják és fenntartják a konfliktusokat*, úgymint az elvándorlás, a menekülés okozói, a másik oldalon a nemzetközi közösség képtelen arra, hogy együttműködjön a háborúk megállításáért, a konfliktusok megszüntetéséért, a béke megteremtéséért és megőrzéséért.²⁴ Úgy vélem, hogy a nemzetközi közösségnek ahhoz kellene feltételeket teremtenie, hogy a különböző állampolgárok saját hazájukban, saját térségükben és saját kulturális közösségükben találhassák meg a megélhetés és boldogulás lehetőségeit. Ezzel kapcsolatban azt is észrevételezem, hogy ugyanezeket a követelményeket kellene biztosítani a többségi államkeretbe szorult őshonos kisebbségeknek is.

A téma dilemmáival kapcsolatosan *két nagyon fontos és tanulságos kérdést* kell feltennünk. Az egyik kérdés az, hogy meg tudja-e oldani a menekültügy felmerült problémáit az EU akkor, amikor már rég meghasonlott önmagával, és a keresztény gyökereit megtagadta. Hiszen egyre inkább azt tapasztaljuk, hogy a keresztény értékrend háttérbe szorul. A másik kérdés az, hogy tudja-e rendezni

²³ Szabó Dániel: *Tranzitciónak jönnek létre Budapesten a menekülteknek*. http://index.hu/belfold/2015/08/05/igy_ad_tul_gyorsan_a_fovaros_a_menekulteken/

²⁴ *A menekültügy aktuális kérdései. Jogalkalmazási problémák és javaslatok*. <http://onszak.hu/folyoirat/?p=63>

a bevándorlók közötti nyelvi, kulturális és vallási különbségeket akkor, amikor saját őshonos kisebbségeinek jogait nem veszi figyelembe. Furcsa helyzetnek tekintem azt, hogy amíg Európa a bevándorlók ügyét kötelező vagy önkéntes kvótarendszer alapján igyekszik rendezni, addig a kisebbségek ügyének rendezését rábízza az elnyomó nemzetállamokra. Egyetértek azzal a kijelentéssel, mely szerint „az EU valóságos válságpolitikát folytat, ahelyett, hogy menekültügyi stratégiák kidolgozásával foglalkozna.”²⁵

A menekültügy okai nagyon sokrétűek, de természetesen összefügg *napjaink demográfiai problémáival* is. Szakemberek úgy vélik, hogy a menekültügynek komoly demográfiai vetületei vannak.²⁶ Az európai népességfogyásnak, a rohamos elöregedésnek a társadalmi következményei már napjainkban is szembetűnők. A népességapadás munkaerőhiányt eredményez, ezért szükség van a bevándorlókra, akik a munkaerőhiányt pótolni tudják. Az afrikai és ázsiai túlnépesedés és rohamosan terjedő szegénység elleni lehetséges megoldásnak ígérkezik a kivándorlás a fejlettebb és gazdagabb európai országokba. A probléma megoldása azonban korántsem ilyen egyszerű. Európa népességapadásának okai sokrétűek, ezek közül kétségtelenül ki kell hangsúlyoznunk az európai ember individualizmusát, pénzorientáltságát, a családhoz, a szexualitáshoz való téves viszonyulását. Ezek az okok már korábban aláásták az európai ember helyes értékrendjét, és elbizonytalanították jövőképét. A bevándorlók letelepítése gazdasági és népességi okok miatt súlyos, ma még beláthatatlan következményeket eredményezhet Európában.

A fentiekhez kapcsolódik az a dilemma is, hogy Európa némely országaiban és térségeiben *nagy félelem uralkodik a bevándorlás lehetséges következményei, hatásai miatt*. Egyes régiókban felerősödött az egyéni félelmekből táplálkozó gyűlöletkeltés. Az előítéletek a menekültekkel szemben megalapozottak kezdtek lenni: hangoskodnak, szemetelnek, erőszakoskodnak, kifosztják a nyugat-európai utakon állomásozó kamionokat, megdézsmálják a magyar termelők termését stb. Az őshonos lakosság félelmét és aggodalmát növeli az is, hogy a helyi magas munkanélküliségi arány miatt az illegális bevándorlók letelepítésével a megélhetésük még nehezebb lesz. Nem véletlen, hogy Európa egyes térségeiben ellentüntetések szerveznek a migránsok letelepítése ellen.

²⁵ K. M. – F. J.: *Orbán a menekültekről: az a kérdés, hogy egyáltalán lesz még Európa?* <http://itthon.transindex.ro/?cikk=25370>? Letöltve: 2015. augusztus 29-én.

²⁶ Tom Flynn: *Population, Migration and the Global Future*. In *Free Inquiry*. Vol. 36., June/July 2015, No. 4. 19-22; Richard Heinberg: *Two Realities*. In *Free Inquiry*. Vol. 36., June/July 2015, No. 4. 25–28.

Tény az, hogy a tömeges bevándorlás és letelepítés egy adott ország térségében megbontja a térség társadalmának homogén jellegét, és multikulturális, plurális társadalom kialakulásához vezethet. Egyetértek Samuel P. Huntington amerikai politológussal, a Harvard Egyetem volt professzorával, aki azt állította, hogy „a mai világban a nemzetek társadalmi biztonságára a legnagyobb veszélyt a bevándorlás jelenti.”²⁷ A bevándorlók befogadása nem csupán szolidaritási, jótevénytudási cselekedetet, hanem sokkal többet jelent. Ez a többet azt jelenti, hogy más kultúrát, civilizációt, mentalitást, lelkiséget kell befogadni, amely nem biztos, hogy békésen összeillik az őshonos értékrenddel, sőt feszültséget, konfliktusokat generálhat.²⁸ Sőt mi több, a befogadó társadalom jóindulata ellenére is beindulhat a gettósodás folyamata a bevándorlók részéről. Ezzel kapcsolatban teljesen egyetértek a következő megállapítással: „A gettósodás gyakrabban nem a többségi társadalom elutasítására, hanem a bevándorlók zárt közösséget preferáló kultúrájára vezethető vissza (pl. ázsiai bevándorlók, ortodox zsidók). Bár kifejezetten sikeresek lehetnek ezek a csoportok, a befogadó társadalommal csak a legszükségesebb esetben kommunikálnak, így nem egyszer még a negyedik generáció is nehezen beszéli a többségi nyelvet.”²⁹

Számomra nagy kérdés, miként lehetséges az, hogy a Közel-Keleten, Afrikában az *embercsempészek* szabadon üzérkedhetnek. Európa és a világ közössége keveset tesz azért, hogy megakadályozza a menekültek átkelését a tengeren, és tudomásul veszi az embercsempészek kihasználásra, átverésre alapuló megalázó eljárását a menekültekkel szemben. Az embercsempészek veszélyes hajói, bárkái nélkül alig beszélhetnénk ilyen méretű menekültgyőről. A kiszolgáltatott menekültek kemény pénzeket fizetnek az embercsempészeknek. Egyesek az útra kelésük előtt eladják mindenüket, viszont másoknak nincs, mit eladni, és mégis van pénzük arra, hogy az út költségeit fizessék, némelykor szállodában aludni, vendéglőkben étkezni. Ezzel kapcsolatosan számomra kérdés marad az is, hogyan

²⁷ Samuel P. Huntington: *Kik vagyunk mi?* Budapest, 2005, Európa Kiadó. 286.

²⁸ Samuel P. Huntington a civilizációk találkozásainak következményeiről írt a *The Clash of Civilization and the Remaking of the World Order* című könyvében (New York, 1996, Simon and Schuster Publications). A könyv magyar fordításban is megjelent: *A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása*. Budapest, 2005, Európa Kiadó. A nemzetközi migrációval és annak kockázataival kapcsolatosan lásd még: Póczik Szilveszter – Dunavölgyi Szilveszter: *Nemzetközi migráció – nemzetközi kockázatok*. Budapest, 2008, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó.

²⁹ Wetzel Tamás: *A bevándorlás Magyarországon*. Budapest, 2011, Publikon Kiadó. 163. A témával kapcsolatosan még ajánlom: Örkény Antal – Székelyi Mária: *Az idegen Magyarország. Bevándorlók társadalmi integrációja*. Budapest, 2010, Eötvös Kiadó.

tudják kifizetni a kért nagy összegeket a bevándorlók, miből tudnak Európában taxizni, magán autóbuszokat fogadni. Számomra az anyagi háttér eléggé megmagyarázhatatlan marad. Sajnos az európai embercsempészet is virágozni kezdett. Magyarországra más országokból is érkeznek embercsempészek, akik a migránsok utaztatását pénzért, a rizikók ellenére is, felvállalják. A gátlástalan kihasználás az embercsempészek esetében sokszor tragédiákba, bűncselekményekbe torkollik. Ezzel kapcsolatosan említtem meg azt a tragédiát, amely 2015. augusztus 27-én történt az osztrák A4-es autópályán. Az autópálya leálló sávjában vesztegelő, korábban hűtőkamionként használt járműben 71 migráns fulladt meg (59 férfi, 8 nő, 4 gyermek). Az embercsempészek a szerencsétlen embereket a levegő nélküli kamionban magukra hagyták, és ők elmenekültek. Az ügy kivizsgálása kezdetén sikerült három bolgár és egy afgán férfit előzetes letartóztatásba helyezni.³⁰

Tanulságos kérdéskör az is, hogy legtöbben az *Iszlám Állam kegyetlenkedései* elől menekülnek, amelyet a világ nemzetközössége nem ismer el, és nem is tesz sokat azért, hogy megállítsa a lefejezéseket, az emberek elevenen történő elégetését, a keresztények nyílt üldözését és a szabad rablást. A nemzetközösség részéről csak szórványos próbálkozásokat tapasztalunk a kegyetlenkedések megszüntetésére.³¹

A hazáját elhagyó emberek egy részét a szó jogi értelmében nem tekinthetjük menekültnek. Valóságos erőszakoskodás, üldözés nem folyik ellenük, de a társadalmi-gazdasági hanyatlás, az ebből következő nélkülözés, éhezés, vagy a természeti katasztrófák mégis elvándorlásra készítetik őket. Viszont az is igaz, hogy rajtuk kívül olyanok is vannak, akik, kisebbségi helyzetben élve, elnyomással, diszkriminálással is dacolva nem akarják elhagyni ősi földjüket.

Méltányolom az egyházi segítségnyújtó szervezetek odaadó munkáját a bevándorlók megsegítése terén, de számomra – tisztelet a kivételnek – sablonosnak és egyoldalúnak tűnnek az érintett európai egyházak némely képviselőinek a megállapításai is a menekültügyi kérdésében. Azt tapasztalom, hogy a kijelentéseikben

³⁰ *Előzetesbe kerültek a halálkamion csempészei.* <http://www.atv.hu/belfold/20150828-nincs-magyar-gyanusított-71-en-fulladtak-meg-percrol-percre>. Letöltve: 2015. augusztus 29-én.

³¹ Joe Parkinson: *Turkey Steps Up Fight Against Islamic State.* <http://www.wsj.com/articles/turkey-launches-strikes-against-islamic-state-in-syria-1437726876>. Letöltve: 2015. július 31-én.; Mirco Keilbert – Cristoph Reuter: *Threat To Europe: The Islamic State's Dangerous Gains in Lybia.* <http://www.spiegel.de/international/world/islamic-state-advance-in-libya-could-present-threat-to-europe-a-1019976.html>. Letöltve: 2015. július 31-én.

kevés a következményekkel számoló jövőbe tekintés. A helyzet jelenlegi és azonnali megoldásának a sürgetése elhomályosítja a jövő felelősségteljes számbavételét. Dilemma számomra, hogy vajon nem kellene-e odafigyelni az olyan ajánlásokra is, amelyet Franciaországban tett az egyik muszlim vezető a francia államnak. Az iszlám közösség vezetője kérte a francia államot, hogy adja át az elnéptelenedett keresztény templomokat, azokat ők szívesen használatba veszik, és átalakítják mecsetté. Quo vadis, keresztény Európa?

Konklúzió

Az üldözött menekültek iránt teljes szolidaritást vállalok. A brutális üldözés elől menekülő keresztények otthonra kell találjanak a keresztény Európában, mert keresztényi kötelességünk „egymás terheinek hordozása.” (Gal 6,2) A keresztény vallásos embernek meg kell értenie a ma is időszerű felhívást: „A vendégszeretetről ne feledkeztek meg, mert ez által egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltek meg.” (Zsid 3,2) Viszont az is kétségtelenül igaz, hogy Európa képtelen lesz befogadni az illegális, megélhetési bevándorlók egyre növekvő létszámát.

Meggyőződésem, hogy a jövőben az európai bevándorlás, menekültügy rendezésének még nagyon sok problémájáról fogunk hallani, mert a kérdés megoldása körül nagyon megoszlik az uniós tagállamok véleménye, és a helyzet maga is egyre inkább összetettebbé válik. Erre utal az is, hogy a jelenlegi bevándorlást vagy népvándorlást a második világháború óta a legnagyobb humanitárius katasztrófaként kezdik tekinteni.

A menekültüggyel való foglalkozás fel kellene ébressze Európa lelkiismeretét: jobban, gondosabban kellene megbecsülnie a keresztény értékrendet, amely az európai civilizáció bölcsője volt.

A világvallások közötti párbeszéd elengedhetetlenül fontos, időszerű, és azonnali témáinak látom: a bevándorlást, a menekültügyet, korunk demográfiai kérdéseivel való foglalkozást.

Megjegyzés

Tekintettel arra, hogy az európai bevándorlás vagy menekültügy problémái és az azokra adandó társadalometikai válaszok állandóan változnak, a tanulmány időszerűségével kapcsolatban szükséges kijelentem azt, hogy tanulmányomat 2015. augusztus 30-án zártam le.

Befejezésül Sylvia Bukowski német református lelkész nő imáját közlöm, amelyet a 2015. évi Menekült Világnapra írt (magyarra fordította: dr. Békefy Lajos magyarországi református lelkész).

Ima a menekültekért

Irgalom Istene, aki
népedet átvezetted a pusztán,
s a kivonuláskor pásztoroltad őket,
Hozzád kiáltunk
milliónyi menekültért,
akik a bizonytalanságba
indultak,
és szegénység,
üldözés, erőszak a kísérőjük.
Te légy a vezetőjük és oltalmazójuk, Urunk!
Könyörgünk a családokért,
akik minden megtakarított pénzecskéjüket
odaadják fiaik és lányaik megmeneküléséért,
s azt remélik, hogy az idegenben
majd otthonra és megértésre találnak.
*Uram, hallgasd meg az otthon maradók
és a nagy útra indulók imáit,
amikor szembesülnek azzal,
hogy Európában és másutt
más emberek élnek, mint hitték!*
Könyörgünk az asszonyokért,
akiket menekülésük közben megerősokolnak,
és a férfiakért, akik emberi méltóságukban
annyi megalázást szenvednek el,
a csempészbandák lélektiprását viselik szótlanul -
Uram, hallgasd meg imádságukat!
Könyörgünk Hozzád Urunk sok gyermekért,
akiknek nem lehet gyermekkoruk, csak félelmeik,
akiknek a sorstalanság a kenyerük.
Állj mellettük, amikor elveszítik szüleiket,
s nincs, aki felkarolja őket -
*Uram, hallgasd meg az érettük mondott imákat,
és gyermeki könyörgésüket,*

légy figyelmes könnyeikre, Urunk!
És légy könyörületes hozzánk is, ne váljunk cinikussá,
közömbössé menekült testvéreink láttán!
Adj bölcsességet és irgalmasságot szívünkbe,
meg felelősséget a felelőseknek,
nagyobb felelősséget sorsuk iránt
itt, Európában és más kontinensen is.
Uram, hallgasd meg teremtményeid könyörgését,
akárhol a nagyvilágban,
bármely nyelven is kiáltanak Hozzád
a menekültekért, hontalanokért, elűzöttekért,
vagy az áldozatok, vesztesek hozzátartozóiért.
Te maradj mellettük, ha már az emberek
el is pártolnak tőlük!
Uram, hallgasd meg imáinkat értük és érettünk! Ámen.